

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enost. lpi inimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Naše državno in narodno gospodarstvo.

Že dalje časa prinašajo časopisi razna poročila o posvetovanjih nemških, avstrijskih in ogrskih državnikov in narodnih gospodarjev, ki se tičejo bodoče gospodarske politike osrednjih držav. Stvar je zanimiva in s popolno pravico se zanima za ta vprašanja tudi delavski razred v Avstriji, ki se nikdar ni ogreval za nacionalne, konfesionalne ali drugačna reka, s katerimi naši meščanski politiki tako radi pospešujejo svojo politiko. Delavstvo je opozarjalo že pred vojno marsikatera napake, ki so povzročale slabšanje narodnega gospodarstva, ker je to v prvi vrsti občutili. Od leta 1906 je naše avstrijsko narodno gospodarstvo stalno nazadovalo, čemur je bila očitno kriva napačna gospodarska politika. In če hočemo vse zamujeno popraviti, treba za to prav energične roke.

Merilo, ali je narodno-gospodarska politika slaba ali dobra, je trgovinska bilanca. Nje stanje samo ni zlo, marveč le označilo zla. Ozrino se nekaj let nazaj. Leta 1873. smo imeli velik denarni polom, a od takrat se je jelo narodno gospodarstvo polagoma izboljšavati. Leta 1882. smo imeli aktivno trgovinsko bilanco, to je izvozili smo blaga za 255 milijonov kron več nego vpeljali; 1892. je iznašal izvoz 237, deset let pozneje 229 in leta 1906. še 186 milijonov kron več nego uvoz. Seveda prebitek ni bil vsako leto enak, vendar je pa bila trgovinska bilanca štirinajdeset let aktivna, do leta 1906, aktivna povprečno eno četrtno milijarde na leto ter je pomnožila naše denarno stanje za okoli osem milijard kron. Od leta 1906 so se stvari spremenile. Leta 1908 je bila naša trgovinska bilanca pasivna za 77 milijonov kron, 1909 za 346, 1910 za 342, 1911 za 692, 1912 za 643, 1913 za 521 milijonov kron. V teh šestih letih smo upeljali za 2722 milijonov kron več blaga nego ga izvozili. Toliko vrednosti je torej v tem času izgubilo naše narodno gospodarstvo, v času propagande in uvedbe visoke carine ter enostranske gospodarske politike.

V šestih letih smo torej izgubili tri šestine tega, kar smo prej pridobili v tri in pol desetletjih. Ni slučaj, da se pojavlja ta prikaz prav ob tistem času, ko so se uvedle sedanje carinske postavbe. Pozimi v letu 1906—1907 je jela pri nas naraščati draginja ter je naraščala od takrat neprestano, glodala je na delavskih mezdah ter izpodkopavala domači trg industrije. Statistika jasno dokazuje to. Večina dohodkov delavstva se porablja za živila in šele, kar ostane, se porabi za nakup industrijskih pridelkov. In seve, če porabijo množice večino svojega zaslužka za živila, si ne morejo nabavljati potrebno obleko, perilo, pohištvo in druge stvari. Zaraditega pa trpi potem industrija. Carinska tarifa je uničila domači trg; obnemem pa odbila zunanji trg. Najbolj zna-

čilno je pa to, da ni donesla niti kmetijstvu onega haska, zaradi katerega je bila uvedena.

Narodno gospodarstvo je predpogoj obstanka prebivalstva monarhije.

Od 1900 do 1910 je naraslo v Avstriji prebivalstvo za 2.421.000, na Ogrskem za 1.631.000; preskrbovati imamo po desetih letih štiri milijone prebivalcev več; nismo pa ne pridobili ne več zemlje in ne več polja obdelali. Agrarci so nam pred uvedbo carinskih zakonov pripovedovali: »Zvišajte carino, prepovejte uvoz živine, dajte, da dosežemo dobre cene, pa boste videli, kako bomo povečali pridelek zemlje in stanje živine! Tako bomo našo deželo sami preskrbovali in bomo postali zlasti v slučaju vojne neodvisni od inozemstva!« Carinski zakoni so bili sprejeti, so se uvedli, industrija pa je izgubljavala polagoma domači in tuji trg za svoje izdelke. Prišla je pasivna bilanca, valuta je padla, ki je pravzaprav šele sedaj prišla očitno do izraza.

Že pred vojno so krožile vesti, da je naše stanje živine prej nazadovalo vsaj ponekod, nego napredovalo, in tudi žita nismo pridelali toliko kolikor smo pričakovali, ter da je celo na Ogrskem žitni pridelek nečuvno pojemal. Profesor Schumacher je rekel glede na Avstrijo in Ogrsko: »Tam bi vedlo, kaj bi pričeli s carinami.« Agrarci so pobirali višje cene, denar pa so porabljali za druge stvari namesto za izboljšanje pridelovalnih pomočkov. Carino so smatrali agrarci za nekako nagrado, ne pa za sredstvo, s katerim naj bi povzdignili kmetijstvo. Zadovaljili so se z udobnejšim življenjem, niso pa razumeli racionalnega naprednega gospodarstva. Kočarji in bajtarji so pa osiromašili, ker so se jim podražili pomočki za vzdrževanje njih majhnega gospodarstva.

Prišla je vojna, in ta je dokazala, da naše kmetijstvo ni dovolj preskrbelo in da tega tudi ne more storiti. Koruzni kruh in uvoz rumunskega žita prav jasno pričata proti Hohenblumu in ogrskemu agrarizmu. Naša gospodarska politika se je zasukala tako, kakor bi bila naša država še vedno agrarna izvozna država prejšnjega stoletja, a smo bili postali med tem kljub obsežnim za obdelovanje sposobnim zemljiščem uvozna država. Vse kar uvažamo, moramo plačati; če uvažamo poljske pridelke, moramo izvažati industrijske, kar izravna izgubo pri trgovinski bilanci. Trgovinsko politiko moramo torej urediti tako, da se uvoz vsaj izravna z izvozom; naša trgovinska politika pa je pomotoma, kakor dokazujejo številke, hodila zadnja tri desetletja napačno pot, v nadi, da bo agrarizem izpolnil svojo obljubo ali vsaj svojo dolžnost.

Pogajanja in posvetovanja se vrše, grof Tisza in grof Stürgkh se posvetujeta z mnogimi veččaki v teh stvareh in kar zdi se, da se sučejo vsa posvetovanja in obravnave po tistih načelih kakor doslej. Zato nas res skrbi bodočnost avstrijskega prebivalstva.

Unija rudarjev 1915.

Vsakomur bo pač jasno, da sedanji čas ovira razvoj organizacij. Nihče se zaradi tega torej ne bo čudil, če poročamo letos o izgubi članov, kar nas pa ne more navdajati z obupavanjem, zakaj Unija je tudi drugo leto vojne dobro prebila. Konec leta 1915 je štela 134 podružnic in vplačevalnic in 6563 članov proti 9020 v letu 1914. Za navedene člane so bili prispevki točno plačani. Računov 34 podružnic, ki so poslale svoje obračune preporno in štejejo okoli tisoč članov pa Unija ni mogla pri računskem zaključku upoštevati. Po prispevkih, ki so bili pravočasno in pozneje obračunani, je torej število članov precej večje nego smo ga zgoraj navedli. K vojakom je bilo poklicanih leta 1915 še 596 članov. Od početka vojne je odšlo v vojsko 4007 članov; to je, toliko jih je bilo Uniji naznanjenih, mnogo pa jih je, ki Unija o njih ni dobila nobenega poročila. Znova je pristopilo 492 članov. Od 178 podružnic jih 84 ni dobiло novih članov; v drugih je bil prirastek le majhen. Le nekaj podružnic je pridobilo po dvaset in več članov, ena celo 53, kar dokazuje, da se da uspešna agitacija za organizacijo opravljati tudi v vojnem času. Leta 1915 je 14 podružnic vstavilo svoje delovanje, in sicer v revirjih: v Galiciji 7, Ljubno 3, Falknov 3 in Trbovlje 1. Naklada vseh štirih strokovnih listov je iznašala 7350 izvodov.

Dohodki so iznašali po navedenih obračunih 118.421 K 88 vin.; izdatki 147.193 kron 61 vin. Izdatki so torej večji za 28.771 kron 73 vin. Unija je izdala za bolniško podporo 20.059 K 94 vin., brezposelno podporo 2000 K 10 vin., potno podporo 117 K, pogrebno 9210 K, pravovarstvo 4781 K 1 vin., organizacija, agitacija, konference itd. 17.893 K 37 vin., predmetna uprava 16.146 K 67 vin., osebna uprava 30.704 K 74 vin., odškodnina blaginikom 9292 K 62 vin., izobrazbo 3386 K 57 vin., podružnicam za upravo 31.218 K 80 vin. in drugo 2382 K 79 vin. V primeri z letom 1914 so bili vsi izdatki leta 1915 znatno manjši. Prejemki, ki so določeni za rezervni zaklad, niso navedeni v zgoraj omenjenih prejemkih.

V mesecih od januarja do všteti novembra 1915 so v Avstriji nakopali 147.059.306 meterskih centov kamnitega in 200.873.762 meterskih centov rjavega premoga, torej 5.361.120 meterskih centov več nego prejšnje leto, nasprotno pa rjavega premoga 18.422.292 meterskih centov manj. Izredno je nazadovalo kopanje premoga na severozahodnem Češkem (20.000.037 meterskih centov), ker je primanjkovalo vagonov. V posameznih revirjih pa se je izkopavanje premoga izredno pomnožilo. Sploh sta bili leti 1914 in 1915 rekordni leti, tako poročajo tudi rudniški gospodarji v svojih poročilih, ki pravijo, da imajo premnogo naročil, ki jih niti izvršiti ne morejo. V minulemu letu so zvišali cene kamenitemu premogu (15 odstotkov) dvakrat, rjavemu premogu pa enkrat (10 odstotkov), češ, da so se pove-

čali pridobivalni stroški, zlasti višje mezde. V kolikor je to res, naj pojasnijo naslednji podatki.

Uradni podatki o rudarskih mezdah med vojno še niso objavljeni. Vemo pa že danes, da se rudarske mezde sploh niso izboljšale, ali pa le neznatno. Rudniški podjetniki ostravsko-karvinskega revirja pravijo, da to ni res; vendar so pa iznašale v mesecih od januarja do julija 1914 — to je do početka vojne — za kopače 4 K 92 vin. Septembra meseca 1914 je padla mezda na 4 K 82 vin. in se dvignila januarja meseca 1915 na 4 K 94 vin. in septembra meseca na 5 K 18 vin. Zvišek iznaša torej v primeri s plačo pred vojno 5:3 odstotke.

Tudi po drugih revirjih so se dovoljevale doklade, ki so pa v bistvu le malenkostne. Življenje rudarjev se je zaradi druginje znatno poslabšalo.

Po nekaterih rudnikih plačujejo nedeljsko delo kot navadno delo, češ, da je odpravljen nedeljski počitek, kar pa ni utemeljeno v nikakršnem zakonu.

Unija je posredovala, da bi se rudarjem dovolilo večjo množino kruha. Doslej posredovanje še ni imelo uspeha.

Dne 1. januarja 1915 je stopil v veljavo zakon glede nezgodne zavarovalnice za rudarje. Sredi aprila so bile končne volitve načelstva. Voljenih je bilo šest članov predstojništva, ravno toliko namestnikov in prisledniki za osem razsodišč. Kandidati Unije so dobili pet članov in namestnikov v predstojništvo ter sedem razsodišč; zanje je bilo oddanih 93.647 glasov. Nasprotniški kandidati — tri liste — so dobili 70.909 glasov. V okrožju Kladno-Šlau-Mies-Plzenj-Kutnovno so zmagali separatisti.

Glede yarstva pravic članov v bratovskih skladnicah, ki so vpoklicani, smo že poročali, da je Unija posredovala s precejšnjim uspehom; enako tudi za rudarje, ki so delali v Nemčiji, pa so morali v avstrijsko vojsko. Isto je storila tudi organizacija v Nemčiji za svoje ljudi, ki so delali pri nas.

V alpskem revirju je ena bratovsko-skladnična bolniška blagajna zvišala zaradi druginje bolniško podporo od 60 na 70 odstotkov.

Končno še omenimo, da je bila funkcijska doba združenih odborov v zmislu naredbe sredi oktobra meseca do preklica podaljšana in so bili odbori pooblašeni sklepati tudi o predmetih, ki so sicer pridržani zborovanjem delegatov. Glede izpopolnitve teh odborov naredba ne določa ničesar, čemur bo posledica to, da posamezni rudokopi polagoma izgube vse zakonite zaupnike.

O narodnem gospodarstvu.

Znameniti ruski nacionalni ekonom, profesor Tugan-Baranovski, opisuje v »Rječi« občitne posledice vojne za državno in narodno gospodarstvo v vojujočih deželah. Zlasti o ogromni obremenitvi z vojnimi posojili piše:

»Državni proračun bo obremenjen z mnogimi milijardami vojnega posojila, ki je bilo realizirano med vojno. Za ta posojila bo treba plačevati obresti in poiskati nove vire dohodkov.

Vzemimo Rusijo. Naš državni dolg je iznašal 1. januarja 1916 po proračunu 16.794.999.000 rubljev proti 8.824.524 rubljev dne 1. januarja 1913, kar pomeni skoro osem milijard poviška. V tem računu pa niso obsežene različne denarne operacije iz leta 1915; tako na primer onih pet milijard, ki jih je izposloval gospod Bark na svojem potovanju pri zveznih dr-

žavah. Ob koncu drugega vojnega leta bo presežal naš državni dolg najbrže že 25 milijard rubljev, ki bo treba zanje plačevati več nego eno milijardo rubljev obresti na leto.

Kako naj torej proračun pokrije to novo breme? Kje naj bo novi vir dohodkov, ki bo zadoščal, da izpolnimo to verz, ki jo je povzročila vojna v našem državnem proračunu?»

V svojem nadaljnjem izvajanju zastopa profesor Tugan-Baranovski stališče, da bo mogoče dobiti nova sredstva le potem mogočnega razširjenja državnih monopolov. Delokrog zasebnih gospodarskih podjetij se bo znatno omejil in država bo postala mogočnejši gospodarski faktor nego je bila pred vojno.

»Vendar pa,« pravi Tugan-Baranovski dalje, »ne smemo misliti, da bo prehod iz vojne v mirno stanje prenesla industrija brez vznemirjenja. Ko bo vojna končana, poneha tudi vse umetno povpraševanje, ki ga je uvedla vojna. Milijarde, ki so bile namenjene za vojno, bodo izgibile s trga nenadno. Industrija, ki se je po težavni in komplicirani poti prilagodila novemu značaju družabnega povpraševanja, bo morala nastopiti obratni proces prilagoditve ter ustaviti izdelovanje produktov, ki jih je zahteval trg med vojno. Namesto teh izdelkov bo morala pričeti izdelovati blago, ki ga rabi dežela ob mirnem času.

Prehod bo težaven zlasti zaradi tega, ker bo vojna porabila ogromne kapitalije in rušila sploh prebivalstvo. Prav mogoče je torej, da po sedanjem povpraševanju zaradi vojne, ki poneha s koncem vojne, ne nastopi takoj novo povpraševanje.

Po končani vojni bo svetovno gospodarstvo na naslednjem stališču. Ogromne kapitalije je vojna uničila in tvoritev novih kapitalov bo počasnejša. Denarni promet bo prenapolnjen s papirnim nezamenljivim denarjem. Mednarodna trgovina bo neurejena, ustanavljanje podjetij zaradi vojne prekinjeno. Obenem bo ponehalo večje povpraševanje, ki so ga povzročile potrebe vojne, čim prenehajo sovražnosti in se prične demobilizacija.

Spričo te industrijske svetovne konjunkturo moramo pričakovati hudo industrijsko stagnacijo. Ne bo zadostovalo par mesecev, preden se uredi zopet normalno poslovanje v industriji. Zato se ne smemo nadejati, da nastopi takoj po vojni izredni vzcvit industrije, kakor menijo nekateri. Ugoden razvoj industrije pač pride, toda šele pozneje.

Mezde kmetijskih delavcev in agrarno oderuštvo.

Ta vojna je velika zločinka. Vse se izgovarja nanjo, češ, da je vojna povzročiteljica druginje, ker morajo ubogi podjetniki plačevati ogromne mezde in zaradi tega ne morejo prodajati le kakih pet ali deset odstotkov dražje svojih pridelkov, nego kar po sto in še več odstotkov. V Nemčiji je nekoliko posvetila v ta labirint zveza kmetijskih delavcev, zakaj tudi poljski pridelki so se našli kuge druginje od vojne. »Sociale Praxis« poroča, da se vobče mezde kmetijskih delavcev niso zvišale.

»Še največ so se mezde zvišale na Saškem. Tam so dobili vozniki od 1:50 do 3 marke na teden, dninarji od 50 fenigov do 2 mark in v posameznih slučajih konjski hlapci do 5 mark na mesec. Približno tak povišek je na Anhaltskem, kjer so vštete tudi delavke. Dninarice

dobivajo do 25 fenigov dnevne doklade. Na Brušviškem so prejeli delavci doklade posamezno. Dninarji dobivajo po 20 fenigov doklade na dan, konjski hlapci do 1 marke na teden. Na Brandenburškem so ostale mezde v nekaterih okrajih enake, v nekaterih pa so se zvišale za 70 fenigov do 3 mark na teden za delavce, za 50 fenigov do 1 marke za delavke. Na Slezkem je povišek neznaten. Na Meklenburškem in Pomerjanskem je ostalo vse pri starem, dočim iznaša povišek mezd na Virtemberškem do 4 mark na mesec, zlasti pri mlekarstvu.

Vsekakor pa zaradi višjih mezd niso nastali večji pridelovalni stroški, ker je zaposlenih mnogo več in cenejših delavk nego prej in vojnih ujetnikov ter inozemcev, ki morajo delati še večkrat ob nižanjih mezdah. Zlasti neugodno je stanje žena, ki morajo često sprejemati delo ob vsakršnih pogojih.

»Sociale Praxis« se sklicuje na izvajanja dra. Wendorffa v »B. T.« ter sklepa:

»Upajmo, da dovedo raziskave z obeh strani do jasnosti tega vprašanja. Zakaj to je gotovo, da mezde v kmetijstvu niso merodajne za podraženje pridelovalnih stroškov.«

Trditve dra. Wendorffa torej potrjujejo podatki zveze kmetijskih delavcev.

Svetovna vojna.

Z velikansko napetostjo pričakuje ves interesirani svet na bojiščih bodočih dogodkov. Kakor soparen poletni popoldan, tako visi nad našimi glavami oblak bodočnosti, oblak groma in treska ali pa tudi le oblak, ki se razblini po obzorju kakor pomladanska megla v jutranjem solncu. Neprijeten je ta občutek, vzburljiv, a usojeno nam je, da pričakujemo z najboljšo nado ugodno rešitev sedanje situacije.

Italijansko bojišče si je nadelo popolno lice stoječih bojov. Boji za posamezne zakope, artiljerijski boji in obmetavanje nasprotniških pozicij z bombami. Že italijanska poročila domnevajo, da je pohod v Trst, Ljubljano in na Dunaj prazna nada in le s strahom pričakujejo, kdaj se prične avstrijska ofenziva v Benečijo. Nekateri mislijo, da pripravljajo Italijani svojo peto ofenzivo, ker je prišel kralj na bojišče in tudi vse druge priprave, ki se vrše že od meseca oktobra, potrjujejo vsaj navidez, ali da se pripravljajo na novo bitko ali pa na eventualni odpor.

Vsekakor je položaj za Italijane, ki so nastopili še povsod z nepovoljnimi uspehom, silno neugoden.

Operacije na Balkanu napredujejo ugodno za osrednje države. Črna gora je odložila orožje. Avstrijske čete so zasedle obrežne kraje Sv. Ivan Meduanski, Dulcinjo, Lješ ter so prodrle že prav blizu Drača. Prodiranje ovirajo silno slaba pota. Črnogorski kralj Nikolaj je res prosil za mir, a se je nadejal, da se bo sklepal mir z njim, ne da bi se zahtevalo prej razoroženje. Ko je avstrijsko poveljstvo zahtevalo popolno razoroženje, je hotel kralj nadaljevati vojno, a med prvaki ni bilo soglasja. Kraljevska rodovina je nato zbežala, ostal je samo princ Mirko pri četah, ki biva sedaj na nekom posestvu pri Podgorici ter se baje sploh ni vtikal v mirovna pogajanja. Vojni plen v Črni gori iznaša okolo 350 topov, okolo 60.000 pušk in nekaj municije; živil Črnogorci niso imeli več. Črnogorci so zadovoljni, da je konec vojne in so jako nejevoljni na Italijane.

Grčija se neprestano oborožuje. Zastrajala je Atene. Kakor poročajo, je večina zbornice naklonjena osrednjim državam.

Izpred Soluna ni o odločilnih operacijah še nobenih vesti. Pač pa zasedajo Angleži in Francozi grške utrjene postojanke v bližini Soluna. Nedavno so zasedli polotok Kalkidice in sedaj trdnjavo Kariburnu, kjer so baje tudi Italijani izkrcali nekaj čet. Solun in Kariburnu je obiskal parkrat nemški zrakoplov, v solunskem zalivu pa je potopil podmorski čoln par parnikov s četami. Ententa se je hvallala, da ima pol milijona mož v Solunu, kar je pa silno pretirano. Ententa je zasedla v Sredozemskem morju več otokov, enega tudi ob obali Male Azije, da jih uporablja kot opirališča.

Listi poročajo, da se operacije proti Solunu prično šele tedaj, ko bo očiščena in urejena Albanija. V Valoni so se Italijani precej dobro utrdili. Toda čas odločitve pred Valono ni več daleč.

Rumunija je še vedno nevtralna. V vladi je kriza. Ententa se silno trudi, da jo pridobi zase, toda kocka na Balkanu še ni padla, zato še čaka Rumunija.

Turki so se morali v Kavkaziji umakniti, a jim gredo nove čete na pomoč. V Mezopotamiji so imeli Turki proti Angležem lepe uspehe in so le še 40 km oddaljeni od Perzijskega zaliva. Pač skušajo prodreti Rusi skozi Perzijo. Angležem na pomoč, toda prišli bodo prepozno. Na čelu Turkov v Mezopotamiji je Goltz-paša, ki namerava prodirati v angleško Indijo. Iz Egipta ni zanimivejših poročil.

Na **ruskem** bojišču je ponehala velika ofenziva na besarabski in gališki fronti. Vrše se le posamezni boji za zakope in artiljerijski boji. S severne fronte ni važnih poročil.

Francosko bojišče je bilo minoli teden živahno. Zeppelinji so poleteli dvakrat nad Pariz in enkrat na srednjo Angleško, kjer so metali bombe. Napravili so več milijonov škode. Sicer se vrše običajni boji, ki so bili za Nemce zlasti uspešni na Flanderskem. Tudi se vrše novi boji za Hartmanns-Weilerkopf.

Na vseh bojiščih se pa pripravlja zlasti ententa za napad. Angliji je pri srcu Egipt, Italiji Trst, Rusiji Carigrad, Franciji Alzacija in Lotaringija. Radovedni smo, koliko časa bo v ententi še sloga spričo tako različnih hrepenenj in nad.

Domači pregled.

Krušne karte za ljubljansko okolico. Dne 4. februarja 1916 se prične preskrbljevanje občine Vič. Vnanjega Vodmata, Sela in Most od občine Moste ter vasi Zgornja Šiška istoimenske občine s krušnimi kartami. V to svrhu se ustanovi posebna krušna komisija (X.) in sicer za občino Vič; poslovala bo od tega petka dalje pri Končanu v Rožni dolini. Deli občine Moste so prideleni VIII. krušni komisiji, ki posluje v mestni jubilejski ubožnici v Japljevi ulici. Vas Zgornja Šiška bo dobivala krušne karte pri VII. krušni komisiji v Spodnji Šiški. Krušni komisiji v Japljevi ulici (VIII.) in v Rožni dolini (X.) poslujeta tudi ta teden v petek in soboto vselej od 8. zjutraj do 1. popoldne. Vse nove stranke iz novopriklapljenih krajev, se pozivljajo, da prineso s seboj seznam, oziroma listek onih oseb, za katere rabijo krušne karte.

Riž, koruzna moka in koruzni zdrob v mestni vojni prodajalni. Prihodnje tri tedne se bo v mestni vojni prodajalni v Gosposki ulici št. 7 oddajal riž, koruzna moka in koruzni zdrob. Oddajalo se bo to blago le onim, ki se izkažejo z izkaznico za mestno vojno prodajalno, bodisi rdečo ali rmeno. Posamezne stranke lahko dobe tolikrat po 1/2 kg koruznih izdelkov ter tolikrat po 1/2 kg riža, na kolikor oseb se glasi izkaznica. Cena koruzni moki znaša

za 1 kg 84 vin. in koruznemu zdrobu za 1 kg 96 vin. Koruznega zdroba se bo oddajalo posameznim strankam v celoti 1/3, 2/3 pa koruzne moke. Cena rižu znaša za 1 kg 1 K 48 vin. Da se prepereči naval, se določa naslednji red: Četrtek, dne 3. februarja pridejo na vrsto črke dopoldne od A do Be, popoldne od Bi do konca B. — Petek, dne 4. februarja dopoldne C in Č, popoldne D. — Sobota, dne 5. februarja dopoldne E in F, popoldne G. — Ponedeljek, dne 7. februarja dopoldne H in I, popoldne J. — Torek, dne 8. februarja dopoldne od K do Kop, popoldne Kor do konca K. — Sreda, dne 9. februarja dopoldne L, popoldne M. — Četrtek, dne 10. februarja dopoldne N, popoldne O. — Petek, dne 11. februarja dopoldne od P do Pod, popoldne od Pog do konca P. — Sobota, dne 12. februarja dopoldne od R do Ri, popoldne od Ro do konca R. — Ponedeljek, dne 14. februarja dopoldne od S do Si, popoldne od Sk do konca S. — Torek, dne 15. februarja dopoldne Š, popoldne T. — Sreda, dne 16. februarja dopoldne V, popoldne U in W. — Četrtek, dne 17. februarja dopoldne Ž, popoldne Z. — V petek in soboto pridejo vsi tisti na vrsto, ki so zamudili zgorajšnje dneve. Vojna prodajalna je odprta vsak dan, izveniši praznike in nedelje, od 1/2 8. do 11. dopoldne ter od 3. do 7. ure popoldne.

Vpoklicani moške od 50. do 55. leta se bodo baje uporabljali za poljska dela, kakor poročajo praški listi v zmislu nedavno izišlega cesarskega patenta. Služba bo, kakor je itak znano šesttedenska.

Potovanje v vojnem ozemlju. Kakor je obče znano, ne sme nikdo bodisi v takozvanem ožjem ali širjem vojnem ozemlju potovati brez pravilne potovalne legitimacije. V poslednjem času se mnogokrat dogaja, da nekateri iz lahkomišljenosti, največkrat pa zato, da si prihranijo pot do oblastva, samolastno popravljajo take legitimacije. Opozarjati se mora, da so take legitimacije javne listine in da se njih potvorba kaznuje kakor hudodelstvo goljufije z ječo do enega leta. Resno svarimo občinstvo, naj strogo uboga zadevne predpise ter naj si vsakdo pred potovanjem preskrbi pravilno legitimacijo. Tudi uporaba legitimacije, ki jo je dobila druga oseba in ravnotako izročitev svoje legitimacije drugemu, je strogo kazniva.

Državni tajnik nemške zakladnice dr. Helfferich na Dunaju. Državni tajnik nemške zakladnice, minister dr. Helfferich, je bil na Dunaju. Vršila se je v finančnem ministrstvu konferenca, katere so se udeležili: dr. Helfferich, avstrijski finančni minister dr. Leth, ogrski finančni minister Teleszky in gubernator avstro-ogrsko banke Popovics. Dunajski listi pišejo, da gre predvsem za to, urediti solidarno postopanje Nemčije in Avstrije v vprašanju valute ter dognati kako bi se omogočilo izboljšanje našega in nemškega kurza. Dr. Helfferich pa je razpravljal s svojimi avstrijskimi kolegi tudi o raznih drugih gospodarskih in finančnih vprašanjih, zlasti tudi o raznih davčnih načrtih za bližnjo bodočnost.

Konference madžarskih in nemških politikov v Budimpešti. V nedeljo se je vršila v Budimpešti konferenca madžarskih in nemško-avstrijskih politikov. Z nemške strani so se te konference udeležili predsednik državnega zbora dr. Sylvester, član gosposke zbornice Bärnreither, načelnik nemškega »Nationalverbanda« dr. Gross, poslanci: Dobernig, Pantz in dr. Nemški in madžarski politiki so se razgovarjali o dnevnih gospodarskih in političnih vprašanjih ter o bodoči ureditvi notranjih zadev monarhije na temelju strogo izvedenega dualizma in medsebojne podpore Nemcev in Madžarov. Konferen-

ce se bodo nadaljevale. Prihodnja se bo vršila na Dunaju.

Roparski umor v Trstu. 63letno Filomeno Jogovič v Trstu so našli dne 29. januarja umorjeno v njenem stanovanju. Redarji so prišli po lestvi v stanovanje, ki je bilo znotraj zaprto. Zločinci so bili odšli neopaženi. Na sumu sta dve ženski in neki v oni hiši stanujoči moški.

V Trstu je bilo lansko leto 1336 porok. Rojenih je bilo 4222, moškega spola 2137, ženskega 2085, zakonskih 3565, nezakonskih 657. Umrlo je lani v Trstu 4963 oseb.

Kongres bolniških blagajen se je vršil na Dunaju v ponedeljek in torek. Več poročamo prihodnjič.

Moža ubila. Pred dunajskim vojaškim sodiščem je bila obsojena na šest let težke ječe 31 let stara Marija Wanko, ker je ponoči svojega moža z nožem zabodla, tako da je vsled prizadetih ran umrl. Njen mož Rihard Wanko se je z njo poročil pred desetimi leti in imel z njo tri otroke. Pravega sporazumljenja pa ni bilo v zakonu. Mož je bil lahkomišeln, dostikrat brez zasluzka in poleg tega hudo ljubosumen. Žena pa je imela hud jeziček in je delala možu za vsako malenkost hrupne prizore. Začetkom mobilizacije je prišel Wanko kot feldvebel k vojakom in je služboval na Dunaju. Od tedaj so postali prepričani med njim in njegovo ženo posebno pogosti. Žena se je pritoževala, da je mož malo doma, mož pa je bil vedno ljubosumen. Dne 3. avgusta pr. l. sta bila zakonska v neki gostilni, z njima pa tudi neki četovodja. Wanko je tega vojaka dolžil, da ga hoče pri svoji ženi izpodriniti. Ko sta on in žena prišla domov, sta se takoj skregala. Končno ga je žena napadla. Nastal je pretep, v katerem je žena moža z nožem napadla in zaklala do smrti. Zato je bila, kakor zgoraj omenjeno, obsojena.

Umrli je na Dunaju nagle smrti general infanterije in nekdanji vojni minister baron Schönaich. Zadel ga je kap. — Baron Schönaich — rojen leta 1844. — se je udeležil šlezvik-holštajnske in pruske vojne (1864. in 1866.), je bil pozneje adjutant pokojnega nadvojvode Albrehta, deloval je nekaj let v vojnem ministrstvu ter kot korni poveljnik. Leta 1905. je bil imenovan za domobranskega ministra, leta 1906. za vojnega ministra.

Gospodarsko razmerje med Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Konferenca kmetijskih organizacij v Nemčiji, v Avstriji in na Ogrskem zboruje sedaj v Budimpešti. Po dolgih razpravah je bilo sklenjeno, izvoliti eksekutivni odbor sedmih članov, ki naj sestavi načrt za prihodnje gospodarsko razmerje med temi državami. O stališču agrarcev smo nedavno poročali v posebnem članku. Nazori industrijev in agrarcev so različni. Dočim so industriji načeloma vsaj za carinsko mejo med Avstro-Ogrsko in Nemčijo, so agrarci mnenja, da je carinska unija med temi ozemlji neizvedljiva. Agrarci hočejo imeti meje, carino, da bodo lažje prodajali dražje svoje pridelke. Temu nazoru se je pridružila konferenca v Budimpešti. Omenjamo še enkrat, da so za to stališče naravnost agitirali na Ogrskem z okrožnicami po kmetijskih organizacijah. — Konsument torej pri vseh teh stvareh še ne pride prav nič v poštev, ker se izvojuje tako veliki gospodarski boj za kulisami organizacije posestnih slojev.

Vojni ujetniki v Avstriji. V nekem predavanju je nadporočnik dr. Bartha rekel, da je skoro milijon vojnih ujetnikov v Avstriji zelo obremenil naše narodno gospodarstvo, kajti zadostna preskrba je najboljša sredstvo, da pri sovražnih državah zabranimo slabše postopanje z našimi ujetniki in obenem ohranimo njihovo delovno moč. Taborišča za vojne ujetnike

so kakor mala mesta, ki se sama upravljajo in skrbje sama za svoje vsakdanje potrebe. Na ta način prihranimo mnogo stotisoč kron. V prejšnjem letu je delalo v kmetijstvu in industriji okoli 400.000 vojnih ujetnikov. Vojna taborišča bodo tudi v mirnem času služila za druge namene, plačati pa jih bodo morale sovražne države.

Koliko je ostalo naših vojakov v srbskem vojnem ujetništvu? Iz vojnega časnikarskega stana javljajo: Srbska in italijanska poluradna poročila so trdila, da je ostalo v Srbiji še 60.000 avstrijskih vojnih ujetnikov, ki so bili prepeljani deloma v Italijo, deloma na Francosko. Pozneje so ta poročila vedela povedati, da jih je 70.000 in končno celo 100.000. Napram tem pretiranim vestem je dostaviti, da se nahaja od naših v bojih s Srbijo ujetih vojakov približno še 25.000 mož v vojnem ujetništvu. — Kakor se nadalje s poučene strani poroča, so bili naši vojniki-vojni ujetniki prepeljani iz Srbije v sledeče kraje: Marseille (na Francoskem), otok Asinara, Montenero na Sardiniji, Avezzano in Cittaducale (v srednji Italiji) ter Porto Ferraio (na Elbi).

Za okrepitev pljuč priporočamo prsne in hrbtne masaže s Fellerjevim poživljajočim fluidom iz rastlinskih esenc z zn. »Elzafluid«. S tem se živahno zbuja delovanje kože in kroženje krvi ter krepí ves organizem. 12 steklenic tega blagodejnega domačega sredstva pošlje kamorkoli za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334 (Hrvaško). Vedno bi ga morali imeti doma. Priporoča ga mnogo zdravnikov. Mnogo nad stotisoč zahvalnih pisem. Obenem se lahko naroči tudi Fellerjeve mehke odvajalne rabarbarne kroglice z znamko »Elzakroglice«. 6 škatlic franko za le 4 K 40 h.

Svetovni pregled.

Trezen italijanski glas. »Italia« piše: Del časopisja razkričuje vsako tudi največjo sovražnikovo zmago na Pyrrhovo zmago, najneznatnejše uspehe četvero-zveze pa za velike pridobitve. Tako pisarjenje je razžaljenje razsodnosti italijanskega naroda. To so oni, ki so si predstavljali vojno za kratko in lahko stvar. Drugi hočejo odgovornost za vojno odpraviti s tem, da pretiravajo pri presojevanju vojnih dogodkov in napakah entente. Po kavarnah Italije kriče: Mi hočemo vojno na vsak način, ali ne tako slabe vojne. »Italia« pravi na eno in drugo stran, da je prešel čas, ko je javno mnenje verjelo vsakemu čaniškemu poročilu, prišel pa še ni trenutek, da bi se določilo, koga zadene odgovornost.

Dve italijanski transportni ladji potopljene? »Tägliche Rundschau« poroča iz Sofije: Iz Valone prihajajo poročila, da se je tam izkrcalo zopet nekaj italijanskih čet. Italija namerava izkrcati tam toliko čet, da bo štela armada v Albaniji 50.000 mož, in hoče Valono braniti za vsako ceno. To da je potrebno že iz političnih ozir, zakaj če bi se Albanija opustila, bi nastali v Italiji veliki notranji nemiri. V valonskem pristanišču je avstro-ogrsko brodovje potopilo baje dve italijanski transportni ladji z vsemi četami vred.

Misija polkovnika House. O svoji misiji v Evropi, se je izrazil polkovnik House v Berlinu prav previdno, da ima namen, ameriške diplomate poučiti o namerah predsednika Wilsona, zlasti o težavnih problemih nevtralne trgovine. Z eventualnim mirovnim posredovanjem njegovo potovanje ni prav nič v zvezi, pač pa bo tudi tozadevno poročal Wilsonu kot njegov prijatelj.

Protinemiški izgredi v Lausanne. Dunajski listi poročajo: Policija je dognala, da se piše mladenič, ki je strgal nemško zastavo s konzulata, Hunziker. Star je 21 let, ter je sotrudnik v neki lausanski trgovini. Hunziker je švicarski Nemec. — Ti izgredi nimajo političnega pomena, marveč so le izbruh trenutne dispozicije mladega človeka.

Pol milijona angleških izgub. Uradno se poroča: Celokupne izgube Anglije znašajo 22.122 častnikov in 525.345 mož: mrtvih, ranjenih in ujetih.

Angleško delavstvo in brambna dolžnost. Angleška delavska stranka je sprejela na svoji letni konferenci v Bristolu z 1.502.000 proti 602.000 glasovom tole resolucijo: Konferenca ne odneha od svoje opozicije proti vsem sistemom trajnega militarizma, ki tvori nevarnost za napredek človeštva. Smatra pa sedanjo akcijo vlade v sedanji vojni za popolnoma upravičeno ter izraža svoj gnjus nad grozodejstvi, ki sta jih izvršila Nemčija in njen zaveznik z brezčutnim in brutalnim umorom nebojnikov, žen in otrok. Konferenca prevzema obveznost, da bo vlado v toliko, v kolikor je mogoče, da se vojna uspešno nadaljuje, podpirala. Konferenca je nadalje sprejela še tole resolucijo: Konferenca je prepričana, da je odločitev v sedanji vojni največjega pomena za demokrate Anglije in vseh drugih dežel. Izreka svoje popolno odobravanje nastopa parlamentarne delavske stranke, ki je skupaj z drugimi političnimi strankami sodelovala pri nacionalni akciji novačenja. Nasprotno je sprejela bristolska konferenca z 1.796.000 glasovi proti 219.000 glasovom resolucijo proti brambni dolžnosti, obenem pa zavrgla s 649.000 glasovi proti 614.000 glasovi agitacijo proti sedanjemu zakonu. Delavstvo je torej proti trajni uvedbi brambne dolžnosti v večini, večine na in nasilstvo, ki nima z demokratizmom pa ni za to, da je vojna Anglije nepotrebni opravi, pač pa je imperialistiškega značaja. Razvidno pa je iz glasovanja, da ima neodvisna delavska stranka v angleškem delavskem gibanju jako velik vpliv.

Dolžina železniških prog v posameznih evropskih državah. V Bernu je izšla uradna statistika evropskih železnic, iz katere izhaja, da se je zgradilo v letu 1914/15 (računano od marca do marca) v Evropi 3703 km novih železnic. Pri tem seveda niso vštete one železnice, ki so bile zgrajene na bojiščih in ki služijo za enkrat le strogo vojaškim namenom. Dolžina evropskih železnic (izvzemši Anglijo) je znašala leta 1915. (koncem marca) 267.396 km. Od leta 1893. se je železniško omrežje evropskih držav skoraj da podvojilo; takrat je znašalo 152.510 kilometrov. Na posamezne države so bile železniške proge razdeljene leta 1893. takole: Nemčija 43.200 km, Avstrija 14.887, Ogrska 11.722, Bosna 374, Belgija 4516, Francija 33.872, Italija 11.762, Rusija 26.351, Švica 2995 km. Leta 1915. pa je imela Nemčija 63.051 km, Avstrija 22.524, Ogrska 21.784, Bosna 1046, Belgija 4677, Francija 41.198, Italija 15.411, Rusija 68.627, Švica 4518 kilometrov. Leta 1915. so imele nadaljne balkanske države in sicer Bulgarija 2109, Srbija 961, Rumunija pa 3702 km železnic. Najbolj je napredovala Rusija, ki je zgradila v zadnjih 20 letih 41.676 km, povprečno vsako leto okrog 2000 km, torej skoro $\frac{2}{3}$ letošnjega evropskega prirastka. Pri tem pa niso vračunjene njene azijske železnice. Navzlic temu je v Rusiji železniško omrežje še jako pomanjkljivo in na 100 km² zemlje pride na Ruskem komaj 1 in pol kilometra železnice. Najbolj gosto omrežje ima Belgija, kjer pride na 100 km² že nad 28 kilometrov železnice, nadalje Švica (12:5 km),

Nemčija (11:5 km), Francija (9:5 km) in naša monarhija (7 km). Zedinjene države severne Amerike pa imajo več železnic kakor vsa Evropa, namreč čez 400.000 kilometrov.

V Draču. »Corriere della sera« javlja iz Drača: Več aeroplanov se je pojavilo v Draču ter metalo bombe, ki so zažgale več lesenih hiš v mestu. Izven mesta se nahajajoča taborišča baje niso bila zadeta. Letalci so metali tudi letake, ki pozivljajo srbske vojake, da naj se ne dajo transportirati na nova bojišča, temveč, da naj se vrnejo v Srbijo, kjer se jim bo dobro godilo. — Vkrčavanje srbskih čet in vojne-ga materiala se nadaljuje. Dne 29. januarja je prispela v Drač francoska posadka iz Skadra. Francoski general Millery in Esad paša sta si ogledala vojaško taborišče pred mestom.

Bulgari blizu Valone. Po iz Italije došli poročili niso le Italijani radi dogodkov v Albaniji vznemirjeni, marveč se naravnost boje. Na odpor ostanka srbske armade in slabó oboroženih nediscipliniranih tolp Essad paše nihče ne računa in se tudi dvomi o zvestobi Essad paše nasproti Italiji. Gre se za usodo v Valoni izkrcanih čet, ki imajo le v Valoni utrjeno operališče. Utrjevalnih del pa ne morejo več nadaljevati, ker stoje bulgarske čete že blizu Valone. Težkih topov v Valoni ni. »Tribuna«, »Stampa« in drugi listi svare vlado pred lahkomišljenostjo in jo pozivajo, naj natančno prouči, če ne kaže, da se čete še pravočasno umaknejo, da jih ne uničijo.

Položaj na Grškem. Preko Sofije poročajo iz Aten: Grški parlament ne zbora, toda med poslanci se pojavlja vedno ostrejša razpoloženje proti ententi. Guna-risova stranka tvori večino sedanje zbornice in je imela te dni konferenco. Sklenila je pozvati vlado, da zahteva takojšnjo odstranitev četvero-zveznih čet in se, če smatra, da je to v grškem interesu, brez odloga pridruži centralnim državam. — V Atenah je radi novih nasilnosti četvero-zveze veliko ogorčenje. Postopanje ententnih čet v trdnjavi Karaburnu je javnost tem bolj razburilo, ker so Francozi posadko v Karaburnu nalagali, da je izročitev trdnjave z grško vlado dogovorjena. Na drugi strani postaja pritisk entente vedno hujši. Pomanjkanje premoga na Grškem je tako občutno, da so plinarne v mestih ustavile obrat in da železnice še komaj vzdržujejo promet. Vesti, da je Venizelos obtožen veleizdaje, niso resnične. Venizelos se nahaja v Solunu. Radi razžalitve kraljice Sofije pa je bil te dni v Atenah obsojen neki Venizelosov pristaš na eno leto težke ječe. Ententa je sklenila zasedati v Sredozemskem morju deset otokov in napraviti na njih opirališča za svoje podmorske čolne.

O Rumuniji. »Münchener Neueste Nachrichten« poročajo iz Berlina: Poročilo »Berliner Tageblatta« iz Sofije o položaju v Rumuniji je zbudilo znatno pozornost. Bil je strel za alarm, ki v toliko ne more škodovati, da razdere morebitne samoljubne samoprevare naše javnosti o mišljenju Rumunije. Da je osrednjima silama ravnotako malo prijateljska kakor prej; in tudi koncesije radi žita so take, da osrednje sile nimajo najmanjšega poudara za hvaležnost, o tem ne sme nastati nobena nejasnost, tudi v Rumuniji ne. Če pa moramo dogodke v Rumuniji sleherni dan zasledovati s pozornostjo, vendar tudi ni treba položaja trenutno smatrati za posebno resnega. Ko ruska ofenziva na besarabski fronti, pripravljena s tolikimi žrtvami, ni imela uspeha, bo Rumunija danes še manj imela veselje skočiti v to pustolovščino. Vsekakor pa moremo iz tega cinčanja v Rumuniji, ki se dviga in pada natančno po vojnem položaju, z vso natanč-

nostjo povzeti, da se da rumunsko nevtralnost zagotoviti le s potekom vojne, s trajnimi uspehi našega orožja.

Osvoboditev nemških ujetnikov. Angleži so prepeljavali nemške ujetnike iz Kameruna. Neka nemška križarka je prodrla angleško blokadno črto v Atlantskem oceanu, potopila sedem trgovskih ladij in na osmi osvobodila nemške ujetnike ter jih dala prepeljati na ujeti ladji »Appam« 451 pod nemško zastavo v Ameriko. Izpred nosa so torej Nemci odpeljali Angležem vojne ujetnike.

Novi davki na Angleškem. »Weekly Dispatch« poroča: Vlada namerava obdavčiti kino in druga zabavališča in železniške vožne listke; 33% davek se uvede na mnoge razkošne uvozne predmete.

Nov ministrski predsednik na Ruskem. Novi ruski minister je postal Boris Vladimirovič Stürmer. Goremkyn se je naveličal voziti državni voz ruski in je napravil prostor konservativnemu članu dume, pristašu Krivošajna. Stürmer ni prijatelj Avstrije in Nemčije, zato ostanejo tudi besede zunanjega ministra Sasonova za dogledni čas še v veljavi. Sasonov je namreč odločen pristaš nadaljevanja vojne politike in konservativni ministrski predsednik mu bo krepka opora. Dasi je ententa že obupala nad uspehom orožja, se še vendar nahajajo v Parizu, Londonu in Petrogradu ljudje, ki menijo, da bodo vsaj gospodarsko uničili osrednji državi. Ta sprememba v vladi na splošni položaj in razvoj ne bo mnogo vplivala, kakor ni vplivala sprememba v vladi ne na Francoskem in ne na Angleškem.

Izvoz municije iz Amerike. Iz New Yorka poročajo: Reuter javlja: Časopisje označuje položaj Amerikancev tako-le: Boje se, da bi bil edini uspeh prepovedanega izvoza municije ta, da bi potem Japonska dobila naročila, ki jih zdaj izvršuje Amerika. Japonska bi vsled tega imela toliko materiala na razpolago, da bi lahko računala z vojno proti vsaki državi. — Reuter javlja iz Washingtona, da je gotovo, da bi prezident Wilson vložil veto, če bi bil sprejet zakon, da se prepove izvoz municije. — S kapitalistiškega stališča torej prepovedujejo v Ameriki agitacijo zoper izvažanje municije in orožja v evropske vojujoče države. Iz ljubosumnosti do Japonske! Srečna Amerika, ki se bo tako bogato blagoslovila s krvjo človeštva! Cinično — »kšeft«!

Amerika in trgovske ladje. Odkar traja vojna igrajo Zedinjene države Ameriške spretnega trgovca in špekulanta. Vedno pošilja Wilson note, svari, grozi, predlaga, zahteva sedaj to, sedaj ono, in sicer vedno se tičejo note »nemotenega« prometa nevtralcem. Sedaj je zopet predlagal, kakor poročajo, državni tajnik Lansing vojujočim državam naslednje predloge glede plovbe: 1. Nebojevniki imajo pravico peljati se čez morje na krovu trgovske ladje, ki vozi pod zastavo kake vojujoče se sile in sme računati, da ga bodo čuvale določbe mednarodnega prava in človečanstva. 2. Trgovske ladje kakršne že koli narodnosti se ne sme napasti brez predhodnega svarila. 3. Trgovska ladja kake vojujoče se države se mora na povelje takoj ustaviti. 4. Na trgovsko ladjo se ne sme streljati, razen če ladja skuša zbežati. Pa tudi v tem slučaju se mora takoj prenehati z napadom, kakor hitro je odpora ali beg. 5. Le če prizne ladje, s posadko na krovu, ni mogoče spraviti, se jo sme uničiti, pa v tem slučaju se mora ljudi na krovu spraviti na varno. — Enako poročajo tudi, da je Lansing sporočil vojujočim, da bodo smele oborožene trgovske ladje pristati v ameriških pristaniščih le tedaj, če bodo podpisale gotove

ameriške pogoje. Sicer bi se ravnalo ž njimi kakor z vojnimi ladjami.

Turški prestolonaslednik Jusuf Izeddin-Effendi je izvršil samomor zaradi bolezni. Prerezal si je žile na rokah. Rojen je bil 9. oktobra 1857 kot sin leta 1876. odstavljenega in kmalu potem umrlega velikega sultana Abdul-Aziz-Kan, torej je bil stric sedanjega sultana.

Na Portugalskem so nastali nemiri. Nekaj delavcev je stopilo v stavko. Nemiri so naperjeni proti udeležbi na vojni.

Aretirani avstrofilski Albanci v okoličici Drača. Iz Reggio di Calabria se poroča o prihodu italijanskega državnega parnika s 170 avstrofilskimi Albanci, ki jih je dal Essad paša aretirati v okolici Drača.

Tudi utrdba Kum Kalek pri Solunu zasedena. Kakor poroča »Corriere della Sera«, so Angleži zasedli utrdbo Kum Kalek nasproti Kara Burnu.

»Temps« o vojaškem položaju. Razpravljajo o vojaškem položaju, porablja »Temps« priložnost, da povodom zasedenja Kara Burnu naglašja, da so pri tej priliki prvič sodelovale italijanske čete. Upamo, se glasi dalje, da naši zavezniki ne bodo ostali pri tem. List navaja strategične vzroke, ki svetujejo bolj k dejanskemu sodelovanju. Ravno ozemlje severno Soluna (?) je tako revno na cestah, da Avstrija nikakor ne more privedi močnih sil proti italijanski posesti, da torej za obrambo ne bo treba močnih čet. Tudi bi ofenziva zaveznikov iz Soluna takoj napravila konec ogroževanju Valone. Kakor v pojasnilo, da Francija ne more pošiljati več čet na Balkan, zaključuje »Temps« z opozorilom, da pomenijo napadi Nemcev v Artoisu in južno Somme, ki bodo najbrže obnovljeni, da so naperjena njihova glavna prizadevanja proti francoski zapadni fronti.

Napad nemškega zrakoplova na Solun. »Agenzia Stefani« poroča iz Soluna: Zjutraj ob treh je vrgel zeppelinovec proti glavnemu solunskemu poslopju dvajset užigalnih bomb. Pet hiš je porušenih ter poškodovan angleški parnik. Osem oseb je mrtvih in kakih petdeset ranjenih. Neko skladišče solunske banke je v plamenih. Škoda se ceni na milijon.

Spor med Zedinjenimi državami in Nemčijo zaradi potopa »Ansitanije« se je zopet poostiril. Vendar upajo, da se poravnata mirnim potom.

Tatvina slike v belgrajskem konaku (kraljevem dvoru). Policijsko predsedstvo v Belgradu poroča, da je bila dne 2. decembra ukradena v belgrajskem konaku slika, ki je bila vredna 25.000 do 30.000 K. Slika je slikal slikar Jovanović. Tat jo je izrezal iz okvira in odnesel. Dolga je slika 400 centimetrov in 117 cm visoka. Slika predstavlja južno-slovansko žetveno veselico; polje je požeto, žito povezano; deklice se pripravljajo na ples kola. Na levi strani si veže deklica opanke. Ozračje je pozno jesensko. Vse osebe na sliki nosijo rdeče in medlo plave slovanske narodne obleke (opank, usnjat pas, kratka krila, pletene nogavice). Tudi nekaj moških podob je na sliki, toda le kot postranske osebe; spredaj spodaj sedi guslar. — Poročali so, da je bila ta slika odnešena nekam na Ogrsko, a kakor kaže ta objava, še nimajo prave sledi.

Velikanski proces proti voditeljem strokovnih organizacij. V Čikagu pripravljajo velikanski proces proti 50 voditeljem strokovnih organizacij. Obdolženi so, da so izvršili v zadnjem boju v stavbinskih podjetjih različne »zločine«, tako n. pr. da so organizirali čete in jih tudi plačevali, ki so terorizirale podjetnike in delavce, ki so hoteli delati. Obtožnica pravi, da so pobile leta 1913 te čete šip v izlozbah za 120.000 K, leta 1914 pa celo za 180.000 K,

da so izsilili brezvestni uradniki strokovnih organizacij od podjetnikov nad 1 milijon. Obdolženci taje vse to in hočejo dokazati, da so oboroževali podjetniki stavkokaze, ki so vpeljali naravnost strahovlado. Šipe da so pobijali od steklarjev plačani ljudje. V Ameriki vladajo v gospodarskih bojih pač popolnoma drugačna sredstva in ti boji so navadno zelo srditi. Pogostokrat pride do pravega boja, pri katerem obleži marsikdo mrtev in jih je veliko ranjenih.

Japonski podmorski čolni stražijo Sueski prekop. »Embros« poroča, da se udeležje obrambe Sueskega prekopa japonski podmorski čolni. Dozdaj se je pridružilo enajst podmorskih čolnov brodovju četverosporazuma.

V Egiptu nastopil nov Mahdi. »Mittagszeitung« poroča: Položaj postaja za Angleže v Egiptu vedno resnejši. Vsi arabski rodovi so se izjavili proti Angliji in se pojavlja vedno močnejše novo Mahdijevo gibanje. Radi položaja v Egiptu so Angleži vedno bolj nezadovoljni s solunskim podjetjem in so morali tudi s francoskega bojišča odposlati čete v Egipt, četudi je nasprotovala Francija.

Hej, polom! Kar srce jim uka same radosti! Vse je preč s to prokleto od boga zavrženo in od ljudi sovraženo socialno demokracijo. Internationale ni več, razpor je nastal v socialni demokraciji, drug drugega hočejo požreti; če prideta dva skupaj se že kregata o programu, o taktiki, si očitata nedoslednost, izdajstvo, sploh je ves socializem šel rakom žvižgat. — Tak vtisk dobi človek, ki čita članke o socialni demokraciji v meščanskih listih. Mi dostavljamo le, da socialna demokracija ne bo razpadla, če se nasprotniki še tako nadejajo nje razpada. Delavstvo ima svoje interese in ti interesi niso in tudi še ne bodo takoj minili, zato razredno delavsko gibanje ne more ponehati in ne bo ponehalo. Delavska stranka ima bodočnost. Samo to pripominjamo, zakaj predaleč bi prišli, če bi hoteli tudi tako pisati kakor pišejo meščanski listi. Razkol in hinavščina v politiki ni nikjer tako velik, kakor tam kjer tako pšejo, ker hočejo s takim pisarenjem zakriti svojo nemoralnost.

Fellerjev blagodejni poživljajoči fluid iz rastlinskih esenc z zn.



„ELSA-FLUID“

olajšuje

dihanje.

12 steklenic franko 6 K. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 334 (Hrvaško). Nad 100.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil. VII. a.

Podporni sklad.

III. izkaz.

Valentin Brezar 5 K, Andrej Valoh 3 K, Miha Peterneš 7 K, vsi trije v Mödlingu pri Dunaju; Anton Radovič 1 K, Rudolf Viljem 1 K, Anita Kopačeva 50 vin.; skupaj 17 K 50 vin.; prej izkazanih 439 K 19 vin., skupaj torej 456 K 69 vin.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Kdor svoj želodec ljubi,
ne pije drugega, kakor
želodčni likér



Najbolji želodčni likér!

Sladki in grenki.

Pristni Florian ne slabi in ne omami,
ampak daje moč in veselje do dela!

Naslov za naročila: „FLORIAN“,
Ljubljana.

Postavno varovano.

Sodrug, sodruginja, pri-
spevajte za Podporni sklad.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
„shode in veselice.“

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
šur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Reklamacije za „Delavca“
pošiljajte začasno na na-
slov Ignac Sitter, Trbovlje,
„Delavski dom.“

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje.
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Braskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico);
brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih,
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne
bolniške blagajne.

Načelstvo.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so
od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se mo-
rajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se iz-
kažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri
zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član
sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pri-
tožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo



Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastoni in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.



za častnike in
moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,
Breg šte. 20.